

การอ่านตีความร้อยกรอง

การค้นหาความหมายในวรรณกรรม

1151302 การอ่านสำหรับครูภาษาไทย

อ.อุภาวัฒน์ นามศิริญ

||

การอ่านวรรณกรรม เป็นการอ่านตีความนัยความหมาย
ที่ซ่อนอยู่ระหว่างตัวอักษร ระหว่างประโยค และระหว่างบรรทัด

||

— รื่นฤทัย สัจจพันธุ์

ความหมายของการอ่าน

ความหมายของการอ่านตีความ

การอ่านระดับลึก การค้นหาความหมายที่แท้จริงจากสารที่ผู้เขียน
ต้องการบอก ซึ่งมักถูกซ่อนเร้นไว้

ความเข้าใจสัญลักษณ์ เนื้อหาที่แท้จริงมักซ่อนอยู่ในรูปของสัญลักษณ์
(Symbol) หรือบุคลาธิษฐาน (Personification)

การวิเคราะห์บริบท ต้องพิจารณาความสัมพันธ์ของคำ วลี และความหมาย
โดยนัยที่แฝงอยู่อย่างพิถีพิถัน

เป้าหมายสูงสุด เพื่อให้เข้าใจเจตนาและความคิดของผู้เขียนได้อย่างแจ่มแจ้ง
และถูกต้อง

ข้อควรระวังในการวิเคราะห์และตีความ

ใช้เหตุผลประกอบ

การตีความไม่ใช่เพียงการแสดงความคิดเห็นส่วนตัว แต่ต้องใช้เหตุผลหลายอย่างประกอบกันอย่างรอบคอบ โดยเลือกความหมายที่สอดคล้องกับเนื้อความแวดล้อมมากที่สุด

เข้าใจผู้เขียน

เป้าหมายคือการเข้าถึงประสบการณ์ของผู้เขียน ผู้อ่านจึงไม่ควรยึดประสบการณ์ของตนเองเป็นศูนย์กลาง เพราะอาจทำให้มองข้ามความหมายที่แท้จริงของร้อยกรอง

ความสำคัญของการอ่าน

คุณค่าที่ได้รับจากการวิเคราะห์และ
ตีความร้อยกรอง

ความสำคัญและประโยชน์

เข้าใจหลายแง่มุม

ช่วยให้ผู้อ่านเข้าใจสารที่สื่อออกมาได้ลึกซึ้งและรู้จักตัวกวีมากขึ้น

เห็นคุณค่างานเขียน

ทำให้ยังเห็นความเป็นจริงของชีวิตและสภาพแวดล้อมที่แฝงในตัวอักษร

ฝึกกระบวนการคิด

ฝึกการไตร่ตรองหาเหตุผล ทำให้มีความละเอียดถี่ถ้วนและมีวิจารณญาณ

ความสำคัญและประโยชน์

กุญแจสู่วรรณคดี

เป็นเครื่องมือสำคัญในการ
ทำความเข้าใจภาษาวรรณคดี
อันงดงาม

ขยายโลกทัศน์

จำลองชีวิตบุคคลหลากหลาย
รูปแบบมาให้อ่านได้เรียนรู้
และตัดสินใจ

ยอมรับความต่าง

เปิดใจให้กว้างและสามารถ
ยอมรับความแตกต่างของ
มนุษย์ด้วยกันได้

การวิเคราะห์และการตีความ

ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถและระดับของการทำความเข้าใจ

ปัจจัยที่มีผลต่อความสามารถในการตีความ

ความรู้ด้านภาษาและรูปแบบ

ผู้อ่านจำเป็นต้องมีความรู้เรื่องโครงสร้างภาษา
ความหมายของคำ สำนวน ไวยากรณ์ ภาพพจน์
ตลอดจนรูปแบบชั้นทลักษณ์และกลวิธีการนำ
เสนอของกวี

ความรู้และภูมิหลัง

ประสบการณ์ชีวิต ความรู้รอบตัว ภูมิหลังทาง
สังคมในยุคสมัยนั้นๆ รวมถึงประวัติและความ
เชื่อของผู้เขียน ล้วนมีผลต่อความแม่นยำใน
การตีความ

๓ ระดับของการตีความ

กระบวนการยกระดับความเข้าใจจากหน้ากระดาษสู่ชีวิตจริง

ลำดับขั้นความเข้าใจ

ระดับแปลความ

การถอดความและเก็บรายละเอียด

การเก็บความหมายของร้อยกรองให้ครบถ้วนทั้ง
คำและข้อความ จากนั้นนำมาเรียบเรียงใหม่เป็น
ร้อยแก้วเพื่อให้เข้าใจเรื่องราวเบื้องต้นอย่างชัดเจน
โดยยังไม่ต้องลงลึกถึงความหมายแฝง

ลำดับชั้นความเข้าใจ

ค้นหาเจตนาที่ซ่อนเร้น

การอ่านเพื่อพิจารณาว่าข้อความหรือเรื่องนั้นๆ มีความหมาย
ที่แท้จริงอย่างไร โดยถอดรหัสจากสัญลักษณ์ ภาพพจน์ และ
บริบทแวดล้อม เพื่ออธิบายถึงเจตนาและความคิดของผู้เขียน

ลำดับขั้นความเข้าใจ

๓

ระดับขยายความ

เชื่อมโยงและต่อยอดความคิด

การอธิบายเพิ่มเติมให้ละเอียดขึ้นภายหลังจากได้
ตีความแล้ว อาจใช้วิธียกตัวอย่างประกอบ หรือนำ
ข้อคิดที่ได้ไปเชื่อมโยงกับประสบการณ์ชีวิต สังคม หรือ
ปรัชญาอย่างกว้างขวาง

ขั้นตอนการอ่านวิเคราะห์

สำรวจความหมายของคำ พิจารณาคำที่ใช้โดย
ละเอียดว่าเป็นคำที่มีความหมายโดยอรรถ (ตรงตัว)
หรือความหมายโดยนัย (ความหมายแฝง)

สรุปแนวคิดสำคัญ ประมวลสาระของร้อยกรองเพื่อ
ทำความเข้าใจภาพรวม หากเป็นบทความยาวต้อง
ประเมินองค์ประกอบต่างๆ ร่วมด้วย

หาความหมายประโยคที่น่าสนใจ ค้นหาถ้อยคำที่เป็น
หัวใจหลัก ซึ่งมักอยู่ในรูปของภาพพจน์หรือการกล่าวซ้ำ

ขั้นตอนการอ่านวิเคราะห์

วิเคราะห์น้ำเสียง (Tone) สังเกตอารมณ์ความรู้สึกของ
ผู้เขียนที่ถ่ายทอดผ่านท่วงทำนองการแต่ง

พิจารณาท่าทีของผู้แต่ง วิเคราะห์ว่ากวีมีทัศนคติอย่างไร
ต่อเรื่องที่น่าเสนอ เช่น ชื่นชม เย้ยหยัน หรือตัดพ้อ

ค้นหาความหมายระหว่างบรรทัด เชื่อมโยงความหมายของ
คำและน้ำเสียงเพื่อค้นพบวัตถุประสงค์ที่แท้จริงของงานเขียน

ศิลปะการอ่าน และตีความร้อยกรอง

การวิเคราะห์น้ำเสียง ภาพพจน์ และกลวิธีการประพันธ์

"การอ่านร้อยกรองระดับลึก คือการใช้ความขบคิดวินิจฉัย
เพื่อค้นหาความหมายที่แท้จริงจากสาร
ที่ซ่อนเร้นอยู่ระหว่างบรรทัด"

— ความหมายของการอ่านตีความ

การวิเคราะห์น้ำเสียง

—

TONE & MOOD ANALYSIS

น้ำเสียง (Tone) คืออะไร?

นิยามความหมาย

น้ำเสียง ในงานวรรณกรรม หมายถึง ท่าที ทักษะคติ อารมณ์ หรือความรู้สึกของผู้แต่งที่มีต่อเรื่องที่เขียน ต่อผู้อ่าน หรือต่อตัวละคร

น้ำเสียงเป็นภาษาที่ไม่ได้เขียนบอกตรงๆ แต่เป็นสิ่งที่ผู้อ่านต้องสัมผัสและ "อ่านระหว่างบรรทัด" (Read between the lines) จากการเลือกใช้คำและบริบทแวดล้อม

ความสำคัญ

- ช่วยให้ตีความสารได้ถูกต้องตรงเจตนา
- แยกแยะได้ว่าผู้เขียนกำลังพูดจริง พูดเล่น หรือประชด
- สร้างอารมณ์ร่วมระหว่างผู้อ่านกับผู้เขียน

๑. น้ำเสียงประชดประชัน / เสียดสี

นิยามความหมาย

การใช้ถ้อยคำที่แสดงความรู้สึกขัดแย้งกับความเป็นจริง หรือกล่าวอย่างหนึ่งแต่ตั้งใจให้หมายความว่าตรงกันข้าม เพื่อตำหนิ ถากถาง หรือเสียดสีสภาพสังคมอย่างเจ็บแสบ

"คุณคือหมาหัวเน่า ใครเขาสน
ไม่สอพลอ ไม่ประจบ ไม่คบคน
เป็นปริญญาชน ได้อย่างไร!"

— ฐนัฒติ ฐนากร

การวิเคราะห์ กวีใช้น้ำเสียงเสียดสีสภาพสังคมการทำงานที่คนชื้อลัทธิมักถูกมองข้าม คำว่า "ปริญญาชน" ถูกนำมาใช้ประชดว่าผู้ที่มีการศึกษาแต่ไม่รู้จักประจบสอพลอกลับไม่มีที่ยืนในองค์กร

๒. น้ำเสียงตัดพ้อ / รำพึงรำพัน

นิยามความหมาย

การแสดงอารมณ์น้อยใจ โศกเศร้า หรือบ่นรำพึงถึง
ความไม่ยุติธรรม ความผิดหวัง หรือความไม่เท่าเทียม
มักใช้ถ้อยคำที่อ่อนไหวและชวนให้เกิดความเห็นใจ

"ฟ้าเอ๋ย ฟ้าไกลของใครบ้าง
เธอเลือกนักเดินทางอยู่บ้างไหม
เมฆครามงามสม..สมบัติใคร
หรือต้องมีตัวใดได้สัญจร"

— ปาลิตา ผลประดับเพ็ชร

การวิเคราะห์ น้ำเสียงตัดพ้อถึงความเหลื่อมล้ำทางสังคม โดยใช้
ธรรมชาติ (ฟ้า, เมฆ) ซึ่งควรเป็นสิทธิ์ของทุกคน มาตั้งคำถามว่า
แท้จริงแล้วสิ่งเหล่านี้ถูกสงวนไว้สำหรับคนที่มี "ตัว" (อภิสิทธิ์ชน)
เท่านั้นหรือ

๓. น้ำเสียงเชื่อมั่น / หยิ่งทะนง

นิยามความหมาย

การแสดงจุดยืนที่เข้มแข็ง เด็ดเดี่ยว มั่นใจในคุณค่า
ของตนเองหรือในอุดมการณ์ โดยไม่หวั่นไหวต่อ
อุปสรรคหรือคำวิจารณ์ใดๆ

"ฉันศรัทธาทุกหน้าที่ที่หยิบยื่น
ทุณย์เค็มของกลิ่นที่เคลือบคลั่ง...
มีต้นตอมีชิงชังแต่อย่างใด
และมีเคยสนเท่ห์ทะเลบ้ำ"

— ดำเนินทราย

การวิเคราะห์ น้ำเสียงแสดงความทะนงตนและเข้มแข็งของ "ทราย"
ที่ศรัทธาในหน้าที่ของตนเอง ไม่เกรงกลัวต่อ "กลิ่น" หรือ "ทะเลบ้ำ"
(อุปสรรค) ที่ขัดสาตเข้ามา

๔. น้ำเสียงปลง / เข้าใจชีวิต

นิยามความหมาย

การยอมรับสัจธรรมและความเป็นไปของโลก ไม่ยึดติด
มองเห็นความเป็นธรรมดา (อนิจจัง) สงบและปล่อยวาง

"กระจายแล้วรวบรวมคืน

ภาพไม่ยังยืน

ใจจับเป็นเช่นบึง"

— โกศล กลมกล่อม

การวิเคราะห์ กวีแสดงความเข้าใจชีวิตว่า ความสุขและความทุกข์เป็นเพียง

สิ่งชั่วคราว เหมือนเงาในน้ำที่กระเพื่อมไหว เมื่อคลื่นลมสงบ ภาพก็กลับมานิ่งเช่นเดิม

การวิเคราะห์ภาพพจน์

FIGURE OF SPEECH / IMAGERY

ภาพพจน์ (Figure of Speech) คืออะไร?

นิยามความหมาย

ภาพพจน์ คือ การใช้ถ้อยคำที่พลิกแพลงไปจากความหมายตรงตัว หรือการเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งกับอีกสิ่งหนึ่ง เพื่อให้ผู้อ่านเกิดจินตภาพ (ภาพในใจ) และเกิดความรู้สึกสะเทือนอารมณ์

เป็นศิลปะการใช้ภาษาที่ทำให้ถ้อยคำมีความลึกซึ้ง ไพเราะ และสื่อความหมายได้ทรงพลังมากกว่าการใช้ภาษาธรรมดา

บทบาทของภาพพจน์

- ทำให้สิ่งที่นามธรรมกลายเป็นรูปธรรม
- กระตุ้นจินตนาการและอารมณ์ร่วม
- แสดงชั้นเชิงและวรรณศิลป์ของกวี

๑. อุปมา (Simile)

นิยามความหมาย

การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่งว่า "เหมือน" กับอีกสิ่งหนึ่ง โดยมีคำเชื่อมที่แสดงความเปรียบเทียบอย่างชัดเจน เช่น เหมือน, คล้าย, ดุจ, ดัง, ราว, ประดุจ, เฉก, กล, ปาน, เพียง, ประหนึ่ง ฯลฯ

"เหมือนบายศรีมีงานท่านถนอม
เจิมแป้งหอมน้ำมันจันทน์ให้หรรษา
พอเสร็จงานเบาเอาทิ้งลงคองคา
ต้องลอยมาลอยไปเป็นใบตอง"

—สุนทรภู่

การวิเคราะห์ กวีเปรียบเทียบชีวิตมนุษย์ (ยามรุ่งเรือง และตกต่ำ) ว่า "เหมือน" บายศรี เวลาในงานก็ถูกยกย่อง แต่พอหมดประโยชน์ก็ถูกทิ้งขว้างอย่างไร้ค่า

๒. อุปลักษณ์ (Metaphor)

นิยามความหมาย

การเปรียบเทียบสิ่งหนึ่ง "เป็น" หรือ "คือ" อีกสิ่งหนึ่งโดยตรง เป็นการเปรียบเทียบที่ลึกซึ้งกว่าอุปมา โดยอาจจะคำเชื่อมไว้ในฐานที่เข้าใจ หรือใช้คำว่า "เป็น" และ "คือ"

"ความสุขกับความทุกข์
คือปีกสองข้างของชีวิต
ที่คอยกระพือขึ้นลง พาเราไปถึงจุดหมาย"

— ปะการัง

การวิเคราะห์ เปรียบ **ความสุขและความทุกข์** "คือ"

ปีกของนก (ชีวิต) เป็นอุปลักษณ์ที่ชี้ให้เห็นว่าชีวิตต้องมีทั้งสองสิ่งประกอบกันจึงจะโบยบินไปข้างหน้าได้

๓. บุคลาธิษฐาน (Personification)

นิยามความหมาย

การสมมติให้สิ่งไม่มีชีวิต สัตว์ พืช หรือนามธรรม
มีความคิด ความรู้สึก และแสดงกิริยาอาการได้
เหมือนมนุษย์ (บุคคล + อธิษฐาน)

"เหนื่อยไหม? ทนายเอ๋ย..ฉันเอ๋ยตก
รับภาระหน่วงหนักมีหน่ายหนี
เม็ดทนายจิ้มลิ้มยิ้มในที่
เธอตอบถ้อยสุนทรี 'เถิด, จงฟัง'"

— ปาติดา ผลประดับเพชร

การวิเคราะห์ สมมติให้ "เม็ดทนาย" สามารถยิ้ม (ยิ้มในที่)
และสามารถพูดตอบโต้ (ตอบถ้อยสุนทรี) ได้เหมือนมนุษย์
ทำให้ภาพของทนายดูมีชีวิตและสื่ออารมณ์ได้ลึกซึ้ง

๔. อติพจน์ (Hyperbole)

นิยามความหมาย

การกล่าว เกินจริง หรือน้อยกว่าความเป็นจริง
อย่างมาก เพื่อเน้นย้ำความรู้สึกให้เด่นชัดและ
สร้างความสะท้อนอารมณ์อย่างรุนแรง
(หากกล่าวน้อยกว่าจริงเรียกว่า อวพจน์)

"ทว่าในเรียวหญ้าเพียงใบหนึ่ง
ถึงใจฉันจะใหญ่เท่าแผ่นดินแผ่นฟ้า
ก็ไม่เคยใส่ลงไปได้หมดสิ้น"

— พจนา จันทรสันติ

การวิเคราะห์ การกล่าวว่า "ใจใหญ่เท่าแผ่นดินแผ่นฟ้า"
เป็นอติพจน์ที่ขยายความรู้สึกให้เห็นถึงความยิ่งใหญ่ของ
จิตใจมนุษย์ แต่ก็ยังพ่ายแพ้ต่อความลุ่มลึกของธรรมชาติ
(เรียวหญ้า)

๕. สัญลักษณ์ (Symbol)

นิยามความหมาย

การใช้สิ่งหนึ่ง (มักเป็นรูปธรรม) เป็นตัวแทน
ของอีกสิ่งหนึ่ง (มักเป็นนามธรรม) โดยเป็นสิ่งที่
สังคมรับรู้ร่วมกัน หรือกวีสร้างขึ้นในบริบทนั้นๆ

"รูกเร้า, เนิบช้า นานาคลื่น
หยิบยิ้น โยนเกลียวมาเกี่ยวฝั่ง"

การวิเคราะห์ กวีใช้ "ทราย" เป็นสัญลักษณ์แทน ชีวิตมนุษย์
ธรรมดา และใช้ "คลื่น" แทน อุปสรรคหรือปัญหาที่ถาโถมเข้า
มาทดสอบชีวิต

๖. ปฏิพาทย์ / ปฏิพจน์ (Paradox)

นิยามความหมาย

การใช้ถ้อยคำที่มีความหมาย ตรงกันข้าม
หรือขัดแย้งกันมาจัดวางไว้ด้วยกันอย่าง
กลมกลืน เพื่อสร้างความหมายใหม่ที่ลึกซึ้ง
และกระตุ้นความคิด

"แล้วเราย่อมสูญไปในวันหน้า
เร็ว-ช้า ใกล้เคียง-ไกล ไร้ความหมาย
ฉันเรียนรู้อะไร-เพียงเม็ดทราย
งามง่ายแต่ลี้ลับจริงนะมิ่งมิตร"

— ดำเนินทราย

การวิเคราะห์ การใช้คู่คำตรงข้าม "เร็ว-ช้า" "ใกล้เคียง-ไกล" เพื่อ
อธิบายสัจธรรมของชีวิต ว่าไม่ว่าจะอยู่ในช่วงตรงข้ามใด
สุดท้ายปลายทางคือความสูญสิ้นเหมือนกันทั้งหมด

๗. นามนัย

นามนัย (Synecdoche/Metonymy)

การใช้จุดเด่น ส่วนย่อย หรือคุณสมบัติ มาเรียกแทนสิ่งนั้นทั้งหมด (เช่น ใช้ "ตีนแดง" แทนชนชั้นสูง, "เก้าอี้" แทนตำแหน่ง)

"ตีนแดง"เดินได้ทุกดงดอน

ตีนแตกแยกลอนรอก่อน..รอ"

๘. สัทพจน์

สัทพจน์ (Onomatopoeia):

การใช้คำที่ เลียนเสียงธรรมชาติ เสียงสัตว์ หรือเสียงสิ่งของ เพื่อให้เกิดความ
สมจริงและภาพพจน์ที่ชัดเจน

"เปรี้ยงๆ ดังลั่นฟ้า
ครืนครืนมาพายุใหญ่"

การวิเคราะห์กลวิธีการประพันธ์

COMPOSITION & RHETORICAL TECHNIQUES

กลวิธีการประพันธ์ คืออะไร?

นิยามความหมาย

กลวิธีการประพันธ์ คือ ศิลปะ ลีลา และชั้นเชิงในการเรียบเรียงถ้อยคำของกวี (วรรณศิลป์) เพื่อให้เกิดความไพเราะ สละสลวย และเพิ่มน้ำหนักให้กับความหมาย

องค์ประกอบที่สำคัญ

- การเล่นเสียง (พยัญชนะ, สระ, วรรณยุกต์)
- การเล่นคำ (ซ้ำคำ, หลากคำ, คำพ้อง)
- การใช้โวหารและวาทศิลป์

๑. การเล่นเสียงพยัญชนะ (อักษร)

นิยามความหมาย

การเลือกใช้คำที่มีพยัญชนะต้น หรือตัวสะกดเป็นเสียงเดียวกัน มาเรียงต่อกันติดๆ เพื่อให้เกิดจังหวะ ความกลมกลืน และความไพเราะเมื่อออกเสียง

"ทุกทุกทางที่ลีลาละล้าลึง

มิไศกซึ่มในชอกเศร้ารองเท้าใคร

มิครวญคร่ำร่ำไรในร่างรา"

การวิเคราะห์ กวีเจตนาเลือกใช้พยัญชนะ ท, ล, ซ (ศ), คร, ร เรียงติดกัน สร้างจังหวะทางดนตรีที่ไหลลื่นและเน้นย้ำความรู้สึกของบริบท

๒. การเล่นเสียงสระ

นิยามความหมาย

การเลือกใช้คำที่มี เสียงสระและมาตราตัวสะกด
เดียวกัน ต่อเนื่องกัน เพื่อสร้างจังหวะสัมผัสใน
วรรค เพิ่มความสละสลวยทางเสียง (คล้องจอง)

"หยิบยื่น โยนเกลียวมาเกี่ยวฝั่ง
ถาโถมอารมณ์บ้าเป็นคราครั่ง"

การวิเคราะห์ การเล่นสัมผัสสระนี้, ยว, และ อา ทำให้จังหวะ
การอ่านมีท่วงทำนองที่สอดคล้องกับภาพของคลื่นที่ม้วนตัวเข้าฝั่ง

๓. การเล่นคำ (ซ้ำคำ / คลากคำ)

นิยามความหมาย

ซ้ำคำ: การใช้คำคำเดียวกันซ้ำๆ เพื่อเน้นย้ำความหมาย

คลากคำ: การใช้คำพ้องความหมาย (Synonym) หลายๆ

คำในบทเดียวเพื่อไม่ให้ซ้ำซาก

"**ดำ**จน**ขาว**ขาวโยไม่คง**ขาว**"

เมื่อถึงคราวตอบครั้นเหมือนกลิ่นแก๊ส...

ย่อมขัดแย้งยืดยาว**ขาว**กับ**ดำ**"

— วัฒน์ วรรลยางกูร

การวิเคราะห์ กวีซ้ำคำว่า "ดำ" (การดำนา/ความมืดมน)

และคำว่า "ขาว" (สีของข้าว/ความยุติธรรม) เพื่อเน้นย้ำแก่นเรื่อง

และสร้างความขัดแย้งที่ทรงพลัง

๔. คำถามเชิงวาทศิลป์ (Rhetorical Question)

นิยามความหมาย

การใช้ประโยคคำถามที่ไม่ได้ต้องการคำตอบ แต่ตั้งขึ้นเพื่อกระตุ้นให้ผู้อ่านฉุกคิด เรียกร้องความสนใจ หรือเพื่อย้ำประเด็นให้หนักแน่นยิ่งขึ้น

"โค้งโค้ง, ขาดขาด ใครวาดเส้น
งามเด่น, ปราสาททราย ใคร-เจ้าของ
ฉ่ำฉ่ำ, น้ำตาใครยังไหลนอง"

— ดำเนินทราย

การวิเคราะห์ กวีตั้งคำถามว่าใครวาดเส้น ใครเป็นเจ้าของ ซึ่งไม่ใช่คำถามที่ต้องการหาตัวบุคคล แต่เป็นการกระตุ้นให้คิดถึงสัจธรรมว่า ไม่มีใครเป็นเจ้าของสรรพสิ่งอย่างแท้จริง

การวิเคราะห์ร่องรอยด้วยความเข้าใจใน "น้ำเสียง ภาพพจน์ และกลวิธีการประพันธ์"

คือการปลดล็อกความงามที่กวีซ่อนไว้ในตัวอักษร

ตัวอย่างการวิเคราะห์หรือยกเรื่อง

ปฏิบัติการตีความบทกวีจากระดับพื้นฐานสู่ระดับลึกซึ้ง

ตัวอย่างที่ ๑

ยังไม่รู้โลกข้างนอกกว้างแค่ไหน

ยังไม่รู้วันต่อไปจะหนักหนา

ยังไม่รู้ทางชีวิตจะนำพา

แค่รู้ว่าวันนี้ดีก็พอแล้ว

- ปะการัง -

วิเคราะห์ตัวอย่างที่ ๑

ระดับแปลความ

ไม่รู้ว่ภายนอกกว้างใหญ่เพียงใด อนาคตจะมี
อุปสรรคหนักหนาแค่ไหน และชีวิตจะนำพาไปพบเจอ
สิ่งใด รู้เพียงแค่ว่าขอให้ทำวันนี้ให้เป็นวันที่ดีก็เพียง
พอแล้ว

ระดับตีความและขยายความ

ตีความ: กวีใช้น้ำเสียงให้กำลังใจ ชี้ให้เห็นถึงความไม่
แน่นอนของอนาคต

ขยายความ: อย่ากังวลกับสิ่งที่ยังไม่เกิดขึ้น จงมีสติ
และทำปัจจุบันให้ดีที่สุด

ตัวอย่างที่ ๒ : บึงใจ

สะท้อนซ่อนภาพเพียงใด

เพียงแต่น้ำไหว

ใจจับเป็นเช่นบึง

กระจายแล้วกลับคืน

ภาพไม่ยั่งยืน

ใจจับเป็นเช่นบึง

- โทศล กลมกล่อม -

วิเคราะห์ตัวอย่างที่ ๒

การแปลความและตีความ

บึงน้ำสะท้อนภาพชัดเจน แต่เมื่อมีสิ่งกระทบภาพก็
แตกกระจาย ตีความ: บึงน้ำคือตัวแทนของ "ใจ" เมื่อ
มีทุกข์หรือสุขมากกระทบ ใจก็วูบไหว สลับหมุนเวียนไป
มาไม่ยั้งยั้ง

การขยายความ

จิตของคนเรารูบไหวไปตามสิ่งที่เข้ามากระทบ ความ
สุขและทุกข์เป็นเพียงมายาภาพที่จิตสร้างขึ้น ไม่ช้าก็
จางหายไป เป็นวัฏจักรความไม่เที่ยงแท้ตามหลัก
สังขาร